

Problemstillinger til diskusjon

Tema 1 - Ekspertutvalgets rapport om nye oppgaver til fylkeskommunen

Næring, forskning, innovasjon og kompetanse

Ekspertutvalget har foreslått en omfattende overføring av oppgaver innenfor feltene næring, forskning, innovasjon og kompetanse. De mest sentrale forslagene innebærer overføring av oppdragsgiveransvar for minst halvparten av de offentlige midlene som i dag forvaltes av Innovasjon Norge. Fylkeskommunenes eierandel i Innovasjon Norge foreslås økt fra 49 til mellom 50 og 66 prosent. Det foreslås å legge ned SIVA (Selskapet for industrivekst) og at virkemidlene fordeles ut til det som blir nye og større fylkeskommuner med regionreformen. Videre vil utvalget at regionene får ansvar for om lag halvparten av det offentliges innsats for næringsrettet forskning, der forvaltningen av midlene flyttes fra Norges forskningsråd til de regionale forskningsfondene. På kompetansefeltet foreslår utvalget at Kompetanse Norge legges ned. Tilhørende oppgaver og virkemidler overføres til fylkeskommunene.

I 2017 sto fylkeskommunene for 15 prosent av de offentlige midlene bevilget til forskning, næringsutvikling og innovasjon i 2017. Midlene i tilskuddsordningen og virkemidlene som utvalget foreslår å overføre utgjør om lag 3,5 mrd. kroner.

Næringsutvikling, innovasjon, forskning og tilgang til kompetanse har stor betydning for regionenes utvikling. Fylkeskommunene har derfor allerede i dag sentrale oppgaver knyttet til disse fagområdene. Fylkeskommunene er også eiere av videregående skoler og fagskoler og er således en helt sentral tilbyder av kompetanse til regionens arbeidsmarkeder.

Staten har imidlertid også sentrale oppgaver på disse områdene. Nasjonale oppdrag til Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA, samt ansvaret for statlige utdanningsinstitusjoner er eksempler på sentrale innsatsområder i den nasjonale politikken.

Forslaget vil medføre en stor omlegging av dagens offentlige innsats for næringsrettet forskning og innovasjon.

Utvalgets argumentasjon bygger på at en sterkere regional forankring av nærings- og kompetansepolitikken vil sikre mindre avstand mellom beslutningstakerne og brukerne av virkemiddelapparatet. En prioritering av innsats vil kunne bli mer effektiv ved at valg av strategi og innretning av oppdrag bestemmes nærmere de mulighetene som finnes i en region. Staten har i dag begrenset informasjon om hvordan virkemidlene samlet virker i en gitt region, men foretar likevel prioritering av innsats til de ulike ordningene.

Fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler i sine regioner hviler i stor grad på at de kan ta en strategisk rolle i regionenes næringsutvikling, forskning og innovasjon. Utvalget mener også at forsknings- og innovasjonspolitikken vil virke bedre og mer effektivt hvis den ses i større sammenheng med øvrige fylkeskommunale oppgaver, herunder samferdsel, ressursforvaltning, kultur, utdanning og integrering. Ikke minst vil fylkeskommunenes stadfestede rolle som kompetansepolitiske aktører, understøttes av at forsknings- og næringsrelaterte oppgaver legges til fylkeskommunene.

KS mener at utvalgets forslag vil kunne føre til en betydelig styrking av fylkeskommunenes innflytelse over den regionale næringsutviklingen. Ved overføring av oppgaver og myndighet til fylkeskommunene er det også å forvente en revitalisering av det regionale samarbeidet mellom

virkemiddelapparatet, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, kommuner og utdanningsinstitusjoner.

Utvalgets forslag har også møtt spørsmål om konsekvenser for prosjektkvalitet på nasjonale konkurransearenaer, og hensynet til finansiering av store strategiske programmer rettet mot å styrke næringslivets nasjonale og globale konkurransevne. Hvis hver enkelt fylkeskommune skal utvikle og administrere sine egne midler, vil dette kunne gi ulike varianter av ordninger og programmer. Vil dette gi et mer komplisert virkemiddelapparat for norske bedrifter, sammenlignet med i dag der de fleste og største ordningene er like i hele landet, og i hvilken grad vil dette bidra til en mer effektiv forvaltning?

Problemstillinger

- Hvordan kan en samordning av nærings-, forsknings- og innovasjonspolitikken, med de øvrige fagområder fylkeskommunene har ansvar for, gi mer regional utvikling og verdiskapning?
- Hvordan vil forslagene påvirke resultater på områder av nasjonal og global karakter?
- Hvordan vil forslagene påvirke relevansen og aktualiteten av virkemiddelapparatet for næringsliv og andre aktører?
- Hvordan kan vi finne en god arbeidsdeling mellom statlig og regionalt ansvar og oppgaver innenfor næring, forskning og innovasjon?